

ՊԱՅՄԱՆՔ

ՊՈՒԼԿԱՐԻՍ

Տարեկա 712 . . . Թր.
Վեցամսեայ 6 «

ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆ

Երկու քիւ մէկ ծրարով
Տարեկան . . . 14 Թ.

Վեցամսեայ . . . 7 «

ԱՄԵՐԻԿԱ

Տարեկան 2. 60 Տօյաւ
Վեցամսեայ 1. 50 «

Կ Ա Ն Ե Ի Կ

Մանուցման տոյրը
20 ամերիս

Լ Ր Ա Գ Ի Ր

ԱԶԳԱՅԻՆ ԵՒ ՓԱՂԱՓԱԿԱՆ

ԿԸ ՀՐԱՏԱՐՈՒԹԻ ԱՐԵՆ ՉՈՐԵՔՈՒԹԻ ԵՒ ՇԱՐԱԹ

ՀԱՍՑԻ

Rédaction du journal

„Iravounk“

VARNA (Bulgarie)

Редакция

на вѣстникъ

Иравункъ

ВАРНА

Դրոշիւնք եւ չին
տրոշիր

ՍՈՒՇԵՒ ՍԱՍՈՒՆ

5000 հայ շարդուած

Սասնայ հայ գիւղերը այրուած ու քանդուած, ապստամբ խումբերը անհետացած, խմբապետ Անդրանիկ վերաւոր մաղապուր փախած և 5000 ծեր, կին ու տղայ լեղապատառ Մուշ ապստամբները չափազանց տըխուր լուրերը հասնելէ և սրտի անհուն մարմնաբուխով մեր ընթերցողաց հաղորդելէ յետոյ, այսօր մեզ վերապահուած է եղբոր մեծ ջարդի մը բռնի ալ հաղորդելու ամենատաք ապաշտօնը։

Կ. Պօլսէն հետեւեալ հեռագիրը ստացած է Թան մեծ օրաթերթը.

2 Յունիս 1904

Սասնայ դէպքերու մասին Ֆրանսայի, Ռուսիայի եւ Անգղիոյ հիշատակներուն տեղեկագիրները կը հաստատեն կոտորածը շուրջ հինգ հազար հայերու, այդ կին եւ տղայ։

Արդէն աւելի առաջ Ֆրանսական արտաքին գործոց նախարարութեան Պօլսէն ուղղուած պաշտօնական հեռագիր մը կը հաստատէր թէ « թրքական զօրքերը Հայաստանի Սասուն գաւառին մէջ գտնուող գիւղերը այրած և բնակիչները սպաննած են »։

Նաեւ կը հաղորդէր ուրիշ հեռագիր մը Բարիզէն Ամերիկայ տրուած.

« Սակայն պաշտօնական տեղեկութիւնները, քեզ համառօտ ցոյց կուտան թէ Սասնայ շրջանին գաւառին հայ բնակիչներուն քրնալնման գործը իրականապէս կատարուած չ'ընցած։ Պաշտօնական տեղեկութիւնները այրած գիւղերուն և սպաննուածներուն որոշ թիւը մանրամասնօրէն չեն տար, բայց անոնք ցոյց կուտան թէ թիւքերը ամբողջապէս ջրնջած աւրած են »։

Ուրիշ հեռագիրներ ալ հաղորդած էին թէ ապստամբ խումբերը անհետացած են, և մինչև

իսկ կ'ըսեն թէ կը կարծուի որ Անդրանիկը Մուշ փախած ըլլալու վրէժ կը փնտռեն։

Այս բոլորը կ'ապացուցանեն թէ Սասունի մէջ ոչ թէ միայն ապստամբներու հետք չ'է մնացած, այլ հայ բնակչութեան ալ կարեւոր մասը, 5000 ը, ջարդած և մնացածներն ալ բռնութեամբ դաշտ իջեցուցած են, որոնցմէ 5000 ի չափ ծեր, կին և մանկիկ Մուշ ապաւինած։

Պաշտօնական և կէս պաշտօնական աղբիւրներէ հեռագրաւ տրուած այս ողբալի տեղեկութիւնները ծածկող և ենթադրական ստույգիւններ յորինողներու « յետին մտքերը » բացատրել ալ աւելորդ կը կարծենք։ Ժողովուրդը թող ինք դատէ և ըստ այնմ իր մէջ ընդունի այդ ազնիւ ստեղծող և այսօր սուտերով զայն դէռ շահագործել փորձողները։

Մենք հոս խօսքը կուտանք Հին Հնչակեաններու « կենտրոնական օրգան » Հնչակին։

Եւ կոտորածն արդէն սկսել է. ամենավերջին լուրի համաձայն մի քանի գիւղեր արդէն ենթարկուել են քրեւորի ու զօրքերի վայրենի ասպատակութեան, և հէնց այս օրպէս թրքես Սասունցու արիւնը առականութեամբ հոսելով՝ Երուսաղէմէ մայրիկի հողով, Սոսկալի՝ բոթ, որ կից կ'ընկնէ հայկական դաշտին համար, մահալուք սուգ է հայութեան համար, դառնաղէտ է նաեւ յեղափոխական տեսակետից։ Որովհետեւ ներկայ քաղաքական փոփոխութեան ներքին արդիւնքն է, որ թիւքացի-Հայաստանի արեւելեան մասի յեղափոխական բերքն է կոչուած լինելու, զէպի ուր ձգտում են յեղափոխական սրտերի բոլոր գործերը, և որն սպառնալից ապստամբութեան յոյսերի վառարաններէն մէկն է, մի կոտորած այդ Սասունը համահաւասար է մեր յեղափոխական ամենազլաւոր դիւքերից մէկի անկման, համահաւասար է մեր ամենամեծ եւ ամենախաբարձ յոյսերից մէկի կործանման, համահաւասար է յեղափոխական գործի կրած մի մասնակի, բայց խիստ ծանր հարածի։

Սոյլ բոլոր քաղաքական ազգային ու յեղափոխական իրաւայ հանգամանքներն անհրաժեշտաբար պէտք էր աչքի առնելու ունենալ եւ ամեն մի յեղափոխական քայլ և ձեռնարկ գործադրել Սասունում այդ հանգամանքներէ զօրութեամբ պահանջուած զգուշադրութեամբ, չըջանալով իրենց և տակաւիկայով։ Բացի այդ, պէտք է աչքի առնել ունենալ մի հիմնական գույք, ամենահիմնականը - պայման եւս թիւքահայ յեղափոխական գործի մահապալարմար ու աղող ձեռնարկներէ տեսակետից. յեղափոխական ոյժերի կենտրոնացումը երկրի հիւսիս-արեւելեան սահմանագլուխ կազմող գաւառներում ի դիմաց այն ներքին զէպիւրի, որ կարող են առաջանալ Ռուսաստանում ներկայ ուսումնական պատերազմի առիթով։

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ՎԱՏԻԿԱՆ ԵՒ ՖԻՆԱՆՍԱԿԱՆ

Բ.

Նախագահ Լուպի արդէն անցեալ ամառ պիտի երթար Հոնոլու, Բայք Լեւոն ԺԳ. ի երկարատեւ հոգեվարք մէջ մտաւ եւ ֆրանսական կառավարութիւնը ի յարգանս ծիրունի մահամիտին՝ այցելութիւնը յետաձգեց։ Այն ատենէն իսկ վատիկանը սկսած էր խլրտիլ. հրահանգած էր իւր փառքի Եօնը որ աշխատի արգելել Լուպի իտալիա ճամբորդութիւնը եւ կարտինալ Ռամիլիոն Լեւոն ԺԳ. ի երեւելի զինանազէտ Բարտոլոմէոս յայտադրել մը պատճէն հանած էր՝ որպէսզի Լուպիին այցելն անմիջապէս յետոյ զրկուի պէտք եղած տէրութիւններուն և Լուպի անցեալ ապրիլին եկաւ Հոնոլու, Ապրիլ 28 ին՝ Պիսա Ժ. ի պետական քարտուղարը Մէրի Դէլ Վալլէ որ Սպանիացի Երիտասարդ Կարտինալ մըն է, իւր ստորագրութեամբ Ֆրանսայի եւ միւս կաթոլիկ տէրութիւններուն՝ « օմանք կըսեն » Լուպի զինանաւով եւ Անգղիոյ զրկեց յայտադրել մը՝ որուն Տէլքասէ պատասխանեց թէ հանրապետութիւնը զայն ոչ ձեռնով և ոչ պարունակութեամբ կրնայ ընդունիլ, եւ այդ գործը այսպէս վերջացած կ'ընդամենը չէր երբ յանկարծ Ժօրէս ակնաւոր ընկերակարական պետը իւր իւրանիքի թիւրթին մէջ՝ միւս տէրութիւններէն մէկուն զրկուած յայտադրելն ընագրելը հրատարակեց։ Ասկէ երեւան եկաւ որ կարգ մը մանր տարբերութիւններէ զատ՝ Ֆրանսայի զրկուած օրինա-

կէն սա կարեւոր նախադասութիւն կը պահուէր. « Եթէ հակառակ նախագահական այցելութեան նօնը Փարիզ մնացած է՝ ատոր պատճառ են կարգով և բնորոշով ամեն կէտով մասնաւոր շարժանքներ »։ Այս ծածկման խօսքով Պապը ըսել կուզէ որ թէպէտ Լուպի այցելութեան պատճառաւ հիմա ինքը Ֆրանսայի հետ իւր յարաբերութիւնը չ'կրնար խզել՝ բայց միւս կաթոլիկ տէրութիւնները « որոնք մասնաւոր կապերով եկեղեցւոյն գերազանց հովիւն կապուած են եւ աչկաթովիկ տէրութեանց պետերէն աւելի յարգել պարտին անոր աշխատանքները, անկախութիւնը եւ անկորնչելի, անմոռանալի իրաւունքները » - նախագահին այցելութիւնը իրենց համար նախընտրեալ մը չ'ընկառեն։ Բայց ինչ են այդ մասնաւոր ծանրակշիւ շարժանքները որոնք Նանը Փարիզ կը պահեն. հակակղերական պայքարը Ասկէ դատ պապական յայտադրել ըսած էր որ նախագահին յանցանքը շատ աւելի ծանր է՝ որովհետեւ քոնքոտայով մը ֆրանսան մեծ առանձնաշնորհներ կը վայելէ, կարգին լայն ժողովին մէջ մեծ թուով ներկայացուցիչներ ունի և հետեւաբար եկեղեցւոյ կառավարութեան մէջ խոշոր բաժին մը Արեւելքի մէջ կաթոլիկ շահերու պաշտպանութիւնը, ինչ եւեթ ֆրանսական կառավարութիւնը որ արդէն յայտադրելն իրեն արտաքին գործերուն մէջ անձաշակ եւ անարդարանալի միջամտութիւն մը նկատած էր՝ հիմա ուրիշ տէրութեան մը յայտադրելն մէջ գտնուող վերոյիշեալ յաւելումական գիտողութիւնը իբրեւ ինչամանք մեկնեց։ Առանց այդ խօսքին իմաստին մասին վատիկանէն բացատրութիւն խնդրելու, Տէլքասէ Մօսկո Նիգարին պատուիրեց միայն ստուգել Մէրի տէլ Վալլէի թէ « Իւստիթի »-ին հրատարակած բնագիրը եւ յաւելուածական նախադասութիւնը ճշգրիտ են։ Վատիկանը չուրեցաւ անոր հարազատութիւնը։ Ասոր վրայ Մօսկո Նիգար հրաման ընդունեց մայիս 21 ին անմիջապէս Հոնոլուէն անպայման արձակուրդով մեկնելու, երկու օր վերջ նախարարաց խորհուրդը յայտարարեց թէ Դեպքանը վատիկանէն ետ կ'անջուած է և Լուպի թէպէտ խզումը կատարեալ եղած չ'ըլլար, բայց խնդիրը լուրջ կերպարանք մը կ'առնէ, հիմա վատիկանը մօտ մնացած է միայն տը Բուրսէլ անուանով 27 տարեկան երիտասարդ մը որ զեպանատան երրորդ Բարտոլոմէոսն է։ Ֆրանսական մամուլը երկու մասի բաժնուած է։ Մին վատիկանի յայտադրելը արդարացի եւ անմեղ կը հրատարակէ եւ կառավարութիւնը կը հարուածէ իր ընթացքին համար։ Միւսը կը պապաւէ Պիոս

ժր «Գերմանիայի եւ Աւստրիայի այդ Պապը որ հրամանով ոչ թէ Ս. հոգւոյն թելադրութիւնով ընտրուեցաւ» իր ֆրանսացիացի ուղղութեան համար։ Նոյն ատեն Ֆրանսայի հակակղերական ջնդերը կարեւոր փուլի մը հասած է։ Ստաւուր անցելոյն մէջ որու ազդեցութեամբ երեք հարցեր—նոյն ծրագրին վրայ բռնած երեք պատգամներ—հիմա կառավարութեան առջեւ կը կենան՝ հաստեղծած եւ գրեթէ սպառնալից։

Վատիկանի ֆրանսական Դեսպանութեան բարձունքը, Բոնափոստային Գնդումը եւ պատմութեան Եկեղեցիին վերջնականապէս անջատումը—նեթէ այս վերջինը տեղի ունենայ միասնեան ալ ինքնին կը հետեւին։ Բայց առ այժմ կառավարութեան ձեռքը զետեղեցական խնդիրը կայ եւ անոր լուծումով պիտի սկսի համաձայնէ։ Արդէն արմատական տարրերը կը պահանջեն որ այս առթիւ Բոնափոստային ալ վերցուի եւ Բոնայ ալ համաձայն է անոնց հետ բայց ժամանակը դեռ բաւական հաստեղծած չէ։ Ներկայ կառավարութեան թշնամիները խորհրդարանին մէջ՝ ալ կէտը լաւ զինալով իրենց հարցապնդումներով գործը քուէտրութեան մը բերել կուզեն՝ որպէսզի մեծ ամսնութիւնը որ չափաւորութեան կողմնակից է՝ կառավարութեան զէմ քուէտրէն եւ Բոնայ եւ իրեն ընկերները ապաւինին։

Կարծէ որ մէկ երկու քառով բացատրենք Բոնափոստային անշուշտ քիչ ատենէն Ֆրանսայի մէջ տաք վիճարահոլութիւններու ներքեւ պիտի ըլլայ։ Ֆրանսայի թագաւորները արդէն 16 ըրդարու մէջ Պապին հետ համաձայնութիւն մը ունեցին։ Բայց 1802 ին նախօրէին Պիոս Է. ը ստիպեց կնքուել իրեն հետ նոր Համաձայնութիւն մը որով Պապական աթոռը ամեն ինչ կը կորսնցնէր եւ Ֆրանսա ամեն ինչ կը չահէր։

Առջի կաթողիկոսութիւնը՝ Ֆրանսայի պետական կրօնքն էր։ Հիմա այն կը ճանչցուէր միայն իրեն Ֆրանսացիներուն մեծամասնութեանը կրօնքը։ Պետութիւնը իրեն կը վերապահէր կրօնքի վրայ ոտակաւորական հակողութեան մը իրաւունքը։ Առանց իր հաճութեան կարեւորագոյնը չէին կրնար հասոյթները կառավարել, եկեղեցական պաշտօնեաները անուանել եւ այլն։ Ի միջի այլոց պապը կը վաւերացնէր վաճառումը եկեղեցական ստացուածքներուն որ յեղափոխութեան ժամանակ տեղի ունեցիւ էր եւ ասոր փոխարէն Ֆրանսական կառավարութիւնը կըստանձնէր եկեղեցւոյ պաշտօնեաներուն թոշակ վճարել։ Բայց վերջը բողոքական եւ հիւսկական եկեղեցիներն ալ այս առանձնաշնորհին (°) արժանացան։ Ասկէ զատ երկար ատենէ ի վեր Ֆրանսա Արեւելքի կաթողիկոսներուն պաշտպանը ճանչցուած է ինչ որ իր արեւելեան քաղաքականութեան համար մեծ կուտան մըն է։ Նաեւ՝ կարծեմ՝ Իտալիայէն վերջ՝ ամենէն շատ Կարդինալ հանող երկիրն է։ Եթէ արդի խզումը իր վերջին սահմաններուն հասնի՝ պապը իրաւունք ունի արեւելքի կաթողիկոսներու պաշտպանութիւնը ուրիշ աչքու թեան մը յանձնելու եւ արդէն այդ առանձնաշնորհին թախանալի կերպով թեկնածու է Գերմանիայի բողոքական կայսրը։ Եթէ՝ Իտալիա Պապին հետ հաշտուելու ճամբան գտնայ՝ աներկրայօրէն՝ ինք պիտի ժողովուրդէ այդ իրաւունքը զոր Ֆրանսա՝ Իտալիայ բարեկամութեան սիրոյն համար պիտի կորսնցնէ։

Արդէն Վատիկանը որ Ֆրանսայի

զէմ ստատիկ դառնացած է՝ Իտալիայի հանդէպ սովորականէն շատ աւելի զինջող զիւրք մը բռնած է վերջերս։ Պետական մէջ որ պապական հոգեւորականութեան մայրաքաղաքներէն մին էր ժամանակին՝ եւ կարգիւ ալ առաջնորդ մը ունի վերջերս Իտալիայի Կառավարող ջնդմ ընդունելով թիւն մը գտաւ։ Արեւելեան կարդինալներն նոյն իսկ պապին հրամանով բան մը որոշեց իր հայրը չկրողաւ արժանաւոր։ Վատիկանի եւ Գերմանիայի միջեւ յարաբերութեան կապեր ալ հաստատուած են որոնք հետզհետէ կը շատնան։

Չարմանալի պիտի չըլլայ ինչ վերջի վերջոյ Իտալիայ թաղաւորը եւ պապը հաշտութեան հարցումներով արեւն անցնալին դեռ յիշատակը եւ այն ատեն Ֆրանսայի շաղանարկ Իտալիայ համար կրակէն հանած պիտի ըլլայ ի վնաս թաթիկներուն։

ՕՐԻՈՆ

ՅԵՂԱՓՈԽԻԹԵԱՆ

Ս Ա Կ Ա Ր Ո Յ Դ Ն Ե Ր

Մինչ մէկ կողմէն ամենէն աղիւս ու արգասանող աշխատանքը կը թափուի, որպէսզի մեր յեղափոխական գործունէութիւնը դուրսի այնպիսի յուսատու ու փրկարար բարձրութեան մը վրայ, որուն ամեն կողմէն, որը ամէն հայ ընդգրկէ գտնուեալն, միւս կողմէն կը գտնուին յեղափոխութեան մակարդոյններ, որոնք ամէն անալիզ միջոցի կը դիմեն, ամէն սրբութիւն ոտքի տակ կուտեն, որպէսզի մեր ներկայ յեղ. ախուր ու սաղանապալի դրութիւնը անվերջ շարունակուի։

Այս կարգի մակարդոյններու արեւահոշակ անցնալէնու շերտէն քանի մը կէտեր հոս պատկերացնել աւելորդ չեմ համարել։

Թողնենք Պետոյ մասնութեան պարագաներ, որոնց մասին խօսեցան շատեր ու գրեցին։ Բայց Հնչակեան Միութեան ասիւն իրենց ի գործ դրած շարակամ ու քուէ ընթացքը եւ քանդուածն յետոյ իրենց եղբայրական պրոպագանդը դեռ թարմ է ամէն հայտ արտին մէջ։

Յայտնի է նաեւ՝ պէս թէ ինչպէս կը ճգնէին, գիշեր-ցօրեկ նազարեկականներուն համոզել այսպիսի խօսքերով։ «Ձեզայ թէ ուրիշներու խօսքին հաւատալով միութիւնը պահպանէք։ Վերջը զգլումը մեծ կըլլայ, մենք Դաշնակցականներն, ձեզ հետ միացած ենք, եւ զայս բացարձակապէս կրնանք յայտարարել»։ Եւ սկսեցին ամենէն անպատկառ ու ստոր գրպարտութիւնները իրեն ճշմարտութիւնը զետեղել իրենց անգագաւ թելթերուն մէջ, առանց ստույգութիւնը վնասելու ջանալու։ Ու ոգորեցան այնչափ, մինչեւ որ երկու անմահ գործիչներու խողովորումը յաջողցուցին։ Սյո ամենուրեք արդի գերակաւորը Վարդօ կոչուած մակարդոյն էր։

Հակառակ Մարդպետներն՝ Այդ ժննջական մտորելն նորիւնէ քուէնալը, երբ առաջնորդական խնդրոյ առթիւ, պատգամաւորիք մը ընտրութեան օրը, Սեւաքեքեան ծառաներու հրաւիրմամբ եկած ոտակաւոր-դիւրու ներկայութեան զէմ կը բողոքուէր։ Նա այդ Մարդպետ նի մարդկը, ոտակաւորները հայ ժողովուրդին զէմ գրգռելու համար անոնց կրէք պատահանաբար «Սիլին պոլալայ կըլմէնի-զի իսթէմիյորլար»։

Հապա իրենց «Բարեկէն-Սիւնի» ընթերցարանին մէջ, Հրահատ կասկածի հետ բրած կըրպարտական թելադրութիւնները, որոնք արդէն ժամանակին յիշուեցան էջերուն մէջ պատկերացած են։

Անցաւ ժամանակը։

Օր մը «Դաշակ» թերթը յայտարարեց, թէ, թէպէտ մակեղոնացիներու շարման հետ մեզ ալ հարկաւոր էր շարմիլ, սակայն ուժ չունիինք ու մենք պահ մը միամիտ բարեմաութիւն ունեցանք կարծելու թէ, ալ, վերջապէս հասած է ժամը բարեմաութեան մեր ազատգործութեան մեծ ու ընդհանուր ճիղին անհրաժեշտութիւնը։

Կարծեցինք թէ Միութեան յանձնարարներու պաշտօնական դիմումները իրենց արդիւնքը պիտի տեսնային, սամբողջ հայութեան միակ իղծն սփառաբար իրագործուէր, այսինքն յեղափոխական ընդհանուր միութիւնը պիտի կատարուէր։

Սակայն յանկարծ յուստիարարութիւնը մեծ իղծն, երբ դաշ. պատգամաւորութեան ժողովին վերադարձող հանրածախով առաւ-փախալի յայտարարութիւնը կարդացինք, որի համեմատ, դաշ. պատ. ժողովի մէջ՝ ոչ թէ միայն լուստը անգամ չէ եղած, այլ վերջ Հնչակեանութեան «գոնէ համեմատ զործունէութեան» առաջարկն ալ միւստեմ է։

Օր մըն ալ յանկարծ սկսեցին պոռալ «Ստաւուր կապտամբի» Օդոնթիւն դաւաճ։ Ու ալիքապէս յետոյ Անգլիանի խօսքը անգամ չէ եղած, այլ վերջ Հնչակեանութեան «գոնէ համեմատ զործունէութեան» առաջարկն ալ միւստեմ է։

Այդ, եթէ իրենք ուժ չունին, ինչպէս ԴՐՈՇԱԿ ի մէջ յայտարարեցին, ինչու վերջ։ Հնչակեանութեան իրենց կարկառած ձեռքը չընդունեցին թելթերու աստիք կուսնային բաւական ուժ եւ կը գնէին զայն անհոգ կրամարտութեան տակ։ Ու Ստաւուր յայտարարութեան չէր ենթարկուէր, եւ հայութեան համար աղաւաղութեան ամենակարեւոր կէտ մը չէր ոչնչանար։

Մէկ կողմէն իրենց երկնցած կողմը ձեռքը կը մերժեն, սկսած ուժերով Ստաւուր կապտամբեցնեն եւ անմտութեան անոր ոչնչացման պատճառ կը գտնան, ու միւս կողմէն չեն խաչներ, ստոյգը, իրողութիւնը ծածկել ուղիով, ամենէն իրը ու անպատկառ հայտարարութիւնները անգամ չեն սիրացաւ ու աղիւս։ հայութեան հասցէին, որոն յեղ. ոգւոյն ու ըմբռնումին տուած իրենց բռնած դաւաճան ու քուէ արարքը իրենց ընկածութիւնը միայն կը ցուցնէ։

Տեսէք թէ ինչ կը գրէ պատակալի թելթերն մէջ Մարդպետներ կոչուած քուէտրը։

«Մերաշուշակ «Չայն Հայրենեաց» եւ միութեանականներուն նոյնքան սփարահոյակ «Իրաւունք»ը եւ ամենէն տեւորները, զանոնք կարգադրողները Հայրենիքի դաւաճանները են»։

Ինչպէս կը տեսնուի, այդ յայտարարութեանը, բացի զայնակցականներէն, ամբողջ հայութիւնն է որ կանաքգոյն, որովհետեւ չեմ կարծի որ հայութեան մէջ, բացի մաս մը զայնակցականներէ, գտնուի անհատ մը, որ հակառակ ըլլայ այդ թելթերուն ընդգրկած ուղղութեան, այն է ընդհանուր միութիւն։

Տեսէք, տեսէք սա մտքը հայրենները, տեսէք սա դարձեւորները, տեսէք թելթերն սերմանող մակարդոյնները, նայեցէ ինչեւ կը բարբառեն «Հայրենիքի Դաւաճաններ» — ո՞վ, ձեռք

զատ ո՞վ դաւաճան կարող է ըլլալ, դուք որ աղէտ կը ստեղծէք զայն չաւաղորդելու համար։ Չաւաղորդողներէ զաւաղորդողն ալ կայ ձեռք մեզ, ծածկուած դաշնակցական «բացարձակապէս անկախ» անուանին տակ խաբարը մը։

Այդ ձեռք գործունէութեան թելթերահարութիւնը՝ մենք հաւատացած ենք, որ ուրիշ բան չէ, եթէ ոչ աղէտ մը ստեղծելու օւստով գրամ չորթեղու քաղաք կանոնութիւն ինչպէս փաստերը ցոյց կուտան, ձեռք հոգը չէ թէ Ստաւուրցիներու նման կարծեւոր կը ոչնչանան ու զիւրերը միայնակի որ կը վերածուին։

Բայց դժուար սոսի պէ՞ք, Հայրենիք պատակաւորներ, յիշափախութեան մակարդոյններ, ու իսկ կանոն, պիտի կայ այն օրը, կր շայտարարեցի իրաւարկացած մէկ դրօշն տակ, ձեռք իւր թելթերն ներքեւ պիտի անհետացնէ։

ՎԱՐԱՋԻԱՏ

ՊԱՏՐԻԱՐԿԱՐԱՆԻ ՅԻՇԱՏԱԿԱԳԻՐԸ

(Շար. Աստուրի քրիստոնէ)

21.—Բայց ուրիշ աւելի կարեւոր կէտ մալ կայ։ Էջմիածինը միմիայն ուստաւոյց եկեղեցական հոգեւորականութիւնը չներկայացնելու Այն ըովանդակ Հայութեան կաթողիկոսին Աթոռն է։ Կեղերական Աթոռն ու հոգեւոր զուարթն է Օսմանեան պարսիկ, անգղիական, հոլանդական, ուսմէն, աւստրիական, ամերիկեան եւ ուրիշ կառավարութիւններու հապտակ ամեն Հայրենի, ամեն հայ հասարակութեան ներքեւ ուր որ ալ գտնուին, ինչ որ է պապութիւնը կաթողիկոսներու համար, ոչնչն է Էջմիածինը հայկական եկեղեցիին նկատմամբ, եկեղեցի առաքելական ու ինքնագլուխ, տարբեր ուրիշներէն իր նոր իրապետութիւնովը, իր վարդապետութիւնը երկուցորով, իր կարգ ու կանոններովը, իր ծէսովը, Այն աւան պատճառներով, Էջմիածին կաթողիկոսը պէտք է նկատուի իր ըովանդակ եկեղեցիին ընդհանրական գլխի եւ ուստաւոյց մասնաւոր ու անմիջական պետի կրկնակի հանգամանքներովը։ Սյո կրկնակի հանգամանքը բացորոշապէս նշանակուած է 1836 ի հիմնական կառնադրին մէջ եւ Կաթողիկոսին ընդհանրական հանգամանքը ցուցուած է իր ընտրութեան եղանակին, արտադրին ու յարաբերութիւններուն մէջ։ Եթէ Կաթողիկոսին արարքները, իրեն մասնաւոր պետ՝ ուստահայերուն, պէտք է պատշաճին Ռուսիայի տեղական օրէնքներուն, պէտք է նաեւ իրենց արտադրի հայտարարութեան կաթողիկոս եւ ըովանդակ հայ եկեղեցիին ծայրագոյն քանադակաւոր, գերը ըլլան տեղական պարտաւորութիւններէ, պահանջուած ազատութիւն ունենան, ու ոչ մէկ կերպով չարգելուին իրենց ծաւալումին մէջ։ 1836 ի օրէնքը խնամով յարգած էր այս կէտը եւ իւրճամբօրէն ճանաչած էր միւսնունսկըրուէքը, նոյն իսկ սեփականութեան իրաւունքի վերաբերմամբ, երբ կընդունուէր, թէ հայկական եկեղեցական կալուածները ըովանդակ հայ եկեղեցիին սեփականութեան էին։ Եւ ահա ճիշդ այդ յոյուածին արտադրելով է որ թուրքիայի հայ եպիսկոպոսները, իրենց Չարին ուղղած աղերսագրին մէջ, յարգանքով զիտել տուին հակասութիւնը, որուն մէջ կիսային Պե-

ստեղծեան նախադրութիւնները ուզե-
լով միմիայն իրենց կառավարութեան
յատկացումը ինչ որ ուսանալու
Հայերուն միակ սեփականութիւնը չէ,
որուն սեփականատիրութիւնը կրնային
պահանջել ուրիշ երկիրներու Հայերն
ալ :

22. — Հայերը ուսումնական օրէնքներու
պաշտօն տնտեսութիւնն իրենց վստահու-
թիւնը կորսնցուցած եւ չկրնալով այլ
եւս յոյս ունենալ ուսում ինքնուրու-
նեցու վրայ, միւս կողմէ, թանկեղծ
որ պատրաստուելու վրայ նորոգ նոր
օրէնքին վարչութեան տակ անկարե-
ւի պիտի ըլլայ իրենց եկեղեցիին զե-
րազոյն Գլխին իրաւունքներուն պահ-
պանութիւնը, սկսած ընթացիկ մասով կա-
թողիկոսական թոգր. Էջմիածնի
հայրապետանոցը աշխարհի տեղ մը վստ-
իստալիս. ուր Հայրապետը կարենալ
իր կրօնական պաշտօնը ի գործ դնել
անդամական օրէնքներու երաշխաւորու-
թեանը տակ : Միտց սր, այս հօրու-
թիւն մը չպիտի ըլլար հայ կաթողիկոս-
ներուն համար : Էջմիածնի սկզբնա-
կան ու անդամական բնավայրը արդէն
լքուիցաւ 928 ին, երբ կաթողիկոսին
անկարելի եղած էր հոն ի գործ դնել
իր պաշտօնական հովիւապետութիւնը
կաթողիկոսարանը նորէն հոն փոխա-
դրուեցաւ : 1441 ին միայն, 513
տարուան անընդհատ նմանութեան
մը ետքը : Կաթողիկոսին, եպիսկոպոս-
ներուն ու հայ ժողովուրդին միտքը,
այսօր սաստիկ զբաղուած է այս կեն-
սական խնդրով, եւ ամեն տեղ կը
վիճին ու լաւագոյն կերպը կը փնտր-
են պահպանելու գերդոյն Աթոռին
առանձնաշնորհութիւնները ու հայկա-
կան եկեղեցիին ինքնօրինութիւնը,
որոնք ծանրապէս վստահուած են
ուսումնական օրէնքին վերաբերու-
թեանը : Եկեղեցին փրկելու համար այժմեան
բնակավայրը լքանելու հարցը ստի-
պողական դարձած է հայ պետերու
համար : Եկեղեցիին ու եւ ի մէկ մասին
ճշմարիտ ու վստահութիւնը կացութիւնը
չկրնար միասնել ամբողջ մարմինին,
բայց եկեղեցիին գերագոյն Պետին
սպառնացող վնասը ամբողջ եկեղեցիին

համար վստահ մը կը դառնայ, եւ
Հայերն ամենէն շնորհալի բանը ի-
րենց եկեղեցին է. ան է իրենց ձգ-
տումներուն կեդրոնը ու իրենց փրկու-
թեան իարկոնը : Դարերէ ի վեր,
բազմի փոփոխութիւններու ու հալա-
ծանքներու մէջ իրենց գոյութեան
միակ նեցուկը եկեղեցին եղած է, եւ
Հայերը մօտի ըլլալու հափ յարած են
իրենց եկեղեցիին :

Շալուաճեկի

ԱԶԳԱՅԻՆ

ԿՈՎԻՍՍԻ ԵԿԵՂԵՍԿԱՆ ԿԱԼ-
ուածներու գրաւման դէմ Ալէք-
սանդրապօլի մէջ կատարուած
յոյցին իբր հեղինակ Յ Հայեր,
մին քահանայ 12-15 տարուան
տաժանակիր աշխատութեան հա-
մար ամբաստանուած էին. բայց
երեւանի նահանգ, չընտն գտա-
րանը նախկին վճիռը բեկանած
եւ վերաքննելով, Հայկ Ամատու-
նին ու Տէր Յովհաննէս քահա-
նան միայն Տ ամուսնու եւ Սիւսն
Յարութիւնովը 6 ամսուան բան-
տարկութեան գատապարտած է :

ՉՄԻՈՒՆԻԱՅԻ Ե ԵՐԿԱՐԱՐԻ-
ներէ ի վեր Բարիկ հաստատ-
ուած հայ նկարիչ Տ. Յովհան
Գրիգորեան ջուլցադրած է իր
մէկ նկարը եւ շատ գնահատուած
Բարիկ քաղաքապետութիւնը
առաջարկութիւններ ըրած է
գնելու այդ նկարը եւ զետեղելու
Լուվրի թանգարանին մէջ :

Տ. ՄԻՔԱՅԻԼ ՅԱԿՈԲՆԻՍԻՆ
նկարչի շարքով օր թաղուած է
Սամաթիոյ եկեղեցւոյն դաւթին
մէջ : Հանդուցեալը հանրաժա-
նով բարերար մըն էր եւ տա-
նակ հողարուսը սակներն նուի-

րած է Հիւանդանոցին Արմաշի
վանքին, եկեղեցիներու եւ բարե-
գործական շատ մը հաստատու-
թեանց : Պօլսոյ թերթերը կը
գրեն թէ կողակ մըն ալ ձգած է,
որուն մէջ բարեսիրական հա-
տատութեանց կարեւոր գումար-
ներ կան եղեր :

ՕՐՄԱՆԵԱՆ պատրիարքը անցեալ
չորեքշաբթի ելլալով պալատը
յոյցած է Պատրիարքարանի գոր-
ծակաւորներն հետ :

ԷՎԼԻԷԻՍԻ մէջ աղչիկ մը իր
ծնողաց ստիպումներէն բռնադա-
տեալ կառավարողութիւնը եկե-
ղեցի պատկուելու համար մարդու
մը հետ զար իրեն կենակից ու-
նենալ չուզեր : Պապի արար-
ողութեան ատեն երբ քահանան,
ըստ օրինի կը հարցնէ աղջկան,
սա փոխանակ յի՞նք «այո՞» ար-
տասանելու, «այո՞» ուղեր կե-
նակցիլ այս մարդուն հետ» կը
պատասխանէ : Այս դէպքը կը
տեղեկագրուի Պատրիարքարան,
եւ Կրօն Ժողովը յարմար կը դա-
տէ չեղեալ նկատել արարողու-
թիւնը, որ քննչայէս կ'երեւայ հա-
կառակ աղջկայէ կամքին շարու-
նակութիւնը :

ՊՈԼՍՈՅ «Իգտում» թիւը թեր-
թը Ֆիլիպէի աղբ վարժարանին
պուլկա կառավարութեան կող-
մէ փակուած ըլլալը գրելով,
կանկարէ թէ Պուլկարիոյ միւս
քաղաքներու հայ վարժարաննե-
րըն ալ կը թակահար օրէնքին 252
րդ յօդուածին անհամարապա-
տասխան վիճակի մէջ գտնուե-
լուն համար պիտի փակուին եղեր
այսօրեայ :

Մենք չենք կա, ծեր թէ պուլ-
կար կառավարութիւնը այդ տե-
սակ ճնշիչ քայլ մը առնել որու-
շած ըլլայ : հաւանական է որ այդ

լուրը «Իգտում» թիւը գրաւորաւ
մէջ գարննուած սուտ մը լինի :

ՊՈԼՍՈՅ Դ. Խորէն քահայ-
Քիւլիւքեան խնդրած է կրկին
Պատրիարքարանէ որ տեղւոյն
հրաժարեալ թաղ խորհրդոյ տեղ
նորը ընտրելու հրահանգ տրուի :
ԳՐԱՎԱՅԻՍ Դ. Ա. Զարպ-
հանէլեան իր գիրքերու մթեր-
քովը այսօր քաղաքէն կը մեկնի
Պուլկաղ ուրկէ հայաբնակ քա-
ղ. քներ ու կայարաններ հանգի-
պելու մինչեւ Սօփիա պիտի եր-
թայ : Այս առթիւ յիշեալը ըս-
տանձնած է նա «Իրաւունք» ի
չըրջուն գործակալի պաշտօնը :
ուստի իր հանգիպելիք տեղերու
մեր բաժանորդներէն կը խնդ-
րուի որ իրենց բաժանագիրները
վճարեն ու ընկալագիր ստանան
իրմէ : Նախորդ տարիներէ մեզ
պարտք ունեցողներուն այս վեր-
ջին դիմումն է որ կընենք, որ-
մէ անմիջապէս յետոյ չը վճա-
րողներու հետ պիտի վարուինք
այնպէս ինչպէս որ կը վայելէ
ազգ. թերթի մը հանգէպ իրեն
բռնած ընթացքին :

ԿԱՐԵՒՈՐ ԱԶԴ

Փափաքողաց կը հայթայթեմ
բաժանորդագրութեամբ եւ կամ
հատով եւրոպական այլ եւ այլ
լեզուներէ, ինչպէս նաեւ հայե-
րէն, թէ արտասահմանի եւ թէ
թուրքիոյ հանդէսներ եւ լրագիր-
ներ մերիչ քաղաքներէ յանձնա-
րարութիւններ փութով կը կա-
տարեմ :

ՀԱՄԱՐԱԶՈՒՄ Յ. ԳԻՐԻՇԵԱՆ

Ուղիցա Բրէսլավսկա վառնա

ՎԵՐԱԾՆՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ

(Սրտատպուած «Բանասէր» Հանդէսէ)

(Շար. նախորդ թիւէն)

Այս հետաքրքիր գովումներն մէջ առաջին տեղը
բռնուած էր Հայ եկեղեցւոյ լիակատար անկախու-
թիւնը եւ ազատութիւնը եւ Հայաստանի ընտրեալ
թագաւորը—ինչէր նա Հայ, թէ կայսրու միջաւոր
աճուէլներով մէկը—պարտաւորուած էր գաւա-
նել հայ կրօնը եւ պահպանել հայ օրէնքները :

Թագաւորի թագաւորութիւնը առաջարկուած էր
կատարել Ս. Էջմիածնի մէջ, ըստ օրինաց Հայոց
նախկին թագաւորաց :

Թագաւորի թագաւորութիւնը առաջարկուած էր
կատարել Ս. Էջմիածնի մէջ, ըստ օրինաց Հայոց
նախկին թագաւորաց :

Մայրաքաղաք որոշուած էր Անին կալ Էջմիածնի-
նը : Հայ թագաւորութեան դրօշը պէտք է կազ-
մուէր Հայոց նախկին երեք դրօշերից՝ այն է՝ Ար-
շակունիաց միազուլի արծիւը, քրիստոնէութեան
ժամանակի Գառն Աստուծոյ եւ փոքր հայոց երկու
առիւծները :

Ի յիշատակ Հայաստանում տեղի ունեցած երեք
փառաւոր պատմական դէպքերի, Հայաստանում
հաստատուում էր երեք չքաւան, առաջինը՝ Նոյ-

իսն տապանի անունով՝ ծիսանքն նմանացրած ե-
րեք գոյնով—կարմիր, կանաչ եւ կապույտ, երկ-
րորդը սուրբ Գրիգոր Լուսաւորչի անունով՝ եւ եր-
րորդն՝ ի պատիւ Փրկչական անձնու գործ զատա-
նակի :

Քաղաքականապէս աճ օրինուում էր, որ Հայաս-
տանը գտնուէր Ռուսաստանի հովանաւորութեան
ներքոյ : Մի փոքրաթիւ ուսանական բանակ պէտք
է միայն Հայաստանի մէջ նորա սահմանները ծածկաց
եւ պարսից արշաւանքներից պաշտպանելու պաշտ-
պանելու ազգաւ, իսկ Հայ թագաւորների որդ-
կներինցի մէկը մնալու էր շարունակ կայսեր պա-
լատումը : Հայոց թագաւորութիւնը պարտաւորու-
ում էր իւր հանքերից արտահանած ոսկուց եւ ար-
ծաթից մի որոշ մասն յատկացնել Ռուսաստանին :
Պատերազմական դէպքերում երկու պետութիւնն
ընդ եւս պարտական էին միմեանց օգնութիւն
տալ :

Այս դաշնագրութեան մի ամենահետաքրքիր յօ-
դուածն այն էր, որ Հայերը պահանջում էին,
որ իւրեանց աշխարհի մէջ ստրկութիւն չը ներ-
մուէր, ինչպէս իւրեանց ազգային բնաւորութեան
մի սարսփնակ եւ հակառակ երեւոյթ : Այս մասին
նորա մատնացոյց էին անում իւրեանց պատմու-
թիւնից այն դէպքը, որ երբ Յոյները արեւելով Հա-
յաստանին կամեցան Հայելից ստրուկներ տալ իւր-
եանց իշխաններին, Հայերը թողին նորանց եւ մը-
տան Բաղդատու խալիֆների հպատակութեան ներ-
քոյ, առաւել զերազատ համարելով խալիֆների ծա-

նր քաղաքական ճնշումները իւրեանց ներքին ըն-
տանեկան ազատութեան կորստից :

Այս ծրագիրն իրագործելու համար մեծ ջոգու-
թիւն եւ գրամական ոյժ էր հարկաւոր, միակ
յոյսը բնականապէս իմին Յովսէփեանի առաջարկու-
թիւնն էր, որ մի քանի տարի առաջ նուիրում էր
իւր միջնոյնը Հայաստանի ազատութեան գործին :

Սակայն Էմինը կենդանի չէր այժմ եւ նորա
հարստութիւնը ժառանգական ցեղը վերջանալու
օրէնքին համաձայն մնացել էր Օսո-ինգիական բան-
կին :

Այս օնգամին եւս գտնուեցաւ ոմն Շամիր—յան
նախպէս Հնդկաստ, որ իւր լիքը քսակը առաջար-
կեց Հայաստանին : Սակայն ըստ նորա կարծեաց
պատերազմ սկսելու կարիք չը կար, հարկաւոր
էր ոսկւով գնել Հայաստանը ծածկաստանից եւ
Պարսկաստանից :

Այս մեծահարուստ անձը առաջարկում էր Բոր-
չալուում, Լոռում եւ Երեւանի նահանգում մշակել
լեղակ, չաքարի եղէգն, բարակ եւ սուրճ, հիմ-
նել գործարաններ եւ այլպիսով դարեւով աւել եւ
քարու քանդ աշխարհին միանգամից վերակենդանու-
թիւն տալ :

(Շալուաճեկի)

Թ Ի Ի Ր Ք Ի Ո

Ի Ր Մ Է Ն Ի Ս Տ Ա Ն

Սթանպոլ 2 յունիս — Սասուն վագաւարդնոտան տօլայը՝ Ֆրանսա, Բուսիա վէ Ինիլիթէրա գօնսօլտարընըն րարօրթլարը 5000 քիչի գատոր էրմէնի՝ էրքէկ, գատըն վէ չօճուգ՝ գըրըլուընը թէպէյիւն իտէյօրլար։ ԹԱՆ

— Սթանպոլ 3 յունիս — Թիւրք մէնպաւարդնոտան ալընան մալիւմաթա նազարէն, վանտա 4 էրմէնի «գօմիթաճը» րար թուլթուլմուշլար։ Ձէթէ քէյիւն Անգրանիկ Մուշ ճիվարարընտա սագլանմըլ օլմաղլէ, ապէրլէր անը արամագտա ըմըշլար։

Էրմէնի Պատրիարքը՝ Մուշա գաշանլար իչիւն՝ Երլուղտան իանէ իսթէտի. օնլար կայէթ սէֆիլ հալտէ իմիշլէր։ Իճապընա պագըլաճաղը անա վատ օլընտը։ Նայէ. Ֆուշէ. Բաէսէ

— Սթանպոլ 3 յունիս — Ինիլիթիզ էլչիսի՝ պու կիւն Սուլթանըն հուզուընա չըգմասընտա, Պիթլիս վիլայէթիին անվալընտան պահս իթտի։

Գէմալլէտիին բաշանըն զէվճէսի՝ քրէնսէն Նարէսէն՝ ալըլմասընը վէ քէնտիսիին թէքըլար մահպուս գալմաղընը մուլթան էմը իթմիշ տիր։

— Մաքէթիսիանըն Գօտուըլ վէ Լէրիս գաղաղարըն պիւր չօգ պուրկար քէօյլէրի Բուժ բարթիգհանէսիստէն պուլկար էքօրաքհանէսիստէն իտարէսիստէ կէշմիշլէր տիր. թիւրք հիւքիւմէթի պու թէպէտաթիւլաթա աալա միւմանաաթ կէօսթէրմէմիշ տիր. զիրա մէգըիւր քէօյլէր տահա էվվէլ էքօրաքհանէյէ ալիտ իւքէն, իսթիլալ էսնասընտա վէ Բուժ բարաթարըն էնթրիգալարը սայէսիստէ քէնտիլէրինի րուժ գալտ իթտիթմէկէ մէճպուր օլմուշլար ըտը. շիմտի իտէ բօլիթիգա թէպաթիլ օլմուշ օլմաղլէ՝ օնլար տաթի քիլիսէ վէ գալմիլէթէրի կէօմիլէք տէկիշիլ կիպի տէկիշմիշլէրտիր։

— Մայիս 20 է գատար էսիինէ վիլայէթիինէ 3 5 1 2 պուլկար մուհաճիլէր իսանէլէրինէ ալտէթ իթտիլի վէ պուրլարըն Եէրլէշիլմէսի վէ հիւմայէսի իչիւն գօմիսիստար թէշքիլ օլընտըլը էտիրնէ կաղէթասը Եաղմըշտըր։

— Գըուշէվօ սանճաղը Բօրէյէ գաղաղընտա իքի Եէնի սըրպ չէթէլէրի կէօրիւկիւշ օլտըլը Սթանպոլտան պիլտիրիլմիշ տիր։

— Գէզա Գըուշէվօ սանճաղընտա իւշ Արնալուտ քէօյլէրին էհալիսի՝ էճնէպի զապիթլէրին առքէրլէ իսլահաթ իճրա իթմէկէ կէլտիքլէրինի տույարապ՝ ըսհանա գալգըլմըլ օլտըլընը Աթիինանըն Էնպրու կաղէթասը

Եաղմըլ։

— Էվրոքալա կիտէն չըմէնտըֆէր գաթարը Սէլանիկէ Եէթիշմէսիստէ, պակաթ վալիօնը ալթընտան պիւր շէյ բաթլայուպ անը բարչա բարչա իթմիշ տիր. պիւր մէմուր էօլմիւշ վէ իքի քիշի Եաթէլէնմիշ։

— Կէշէն հաթիթա պիւր սըրպ չէթէսիին թիւրք ապէրլէրինտէն մահվ օլընտըլընը Եաղմըլ ըտըգ. պիւր սըրպ կաղէթանըն պէյանը իւզրէ, թիւրքլէրտէն 2 զապիթ վէ 100 ապէր էօլմիւշ վէ 50 Եաթէլէնմիշ իմիշ, ...

Մ Ո Ի Հ Ա Ր Է Պ Է

Բէթէրպուրկտան իշար օլընտըլընա պիւրտէն, Չարըն րէյասէթի թահթընտա թէճէմիլ օլընտան պիւր մէճիստէ վէրիլէն գարար իւզրէ, կիտուպ Բօրթ Արթուրը գուրթար Բագ իչիւն ժէնէրալ Գուրթարթիինէ էմը վէրիլմիշ։

— Բլքի Բարիկիւն նամ կաղէթանըն Բօրթ Արթուրտան ալարըլը հալատիս իւզրէ, կէօնա Բիցէվօ քէօրթէյիինէ Եաղմըն պիւր պէօյիլի միւստէմէ վուգու պուրպ՝ Բուսլար ճաթօնլըլարը զալէպէ իթմիշլէր վէ Բուսլարըն Բօրթ Արթուրա տօղրու աճէլէթէն իլէրլէմէքտէ օլտըլալը միւշահէտէ օլընմըլ։

— Տէյիլի քէլկիւսթըն իշարը իւզրէ, Բօրթ Արթուրտա 30000 րուս ապէրի մէվճուտ օլմաղլէ, մէգըիւր շէհրին ֆէթհ օլընմասը միւշքիւլ աատ իտիլիօր։

— Պերլին 24 մայիս — Բէթէրպուրկտան թէլէկըաթիլէ պիլտիլըրիլի իւզրէ, ճաթօն ժէնէրալը Սգու՝ սօն միւստէմէլէրտէն պիլտիլտէ՝ թէհիլքէլի սուրէթտէ Եաթէլէնմիշ։

— Գէզա ճաթօն ժէնէրալը Գուրթի ալըր սուրէթտէ խաթթա ըմըլ, Մէրգուրն Բուսլարա Եէսիլ տիւշմէսիինէ տայիլ չըգան շայաթ թատիգ օլընմայօր։

— Մայիս 17 տէ Բօրթ Արաւսա Եաղմըն ճաթօնլըլար իքի տէֆա Բուսլարըն իւզրէրինէ հիւճուժ իտուպ անլէրի գաղըրմըշլար։

Լուսիկմիկ — Միւսայօ ճիվարընտա իքի պուլպու թապուր բիլյատէ վէ պիւր թօքը ալայը Բուսլարա իտատա Եէթիշմիշլէր։ ճաթօնլըլար թէքրար հիւճուժ իթմիշլէր վէ Բուսլար կէրի չէքիլմիշլէր տիր։

— Պերլին 24 մայիս — Պ. Թալկիւսարըն, Բէթէրպուրկտան ալարըլը հալատիս իւզրէ, ժէնէրալ Գուրթարթիին թահթըլ գօմանտալընտա Լիւսօ-Եանկուտ 200000 ապէրի վար ըմըլ։

— Լօնտօն 24 մայիս — Բօրթ Արթուրտա 30 Ձիլի ալարմըլ ալարար, Պուսլար կիճէ վապթը

ամիրալ Թօլիօնըն տօնանմասընա իշարէթ վէրիլլէր իմիշ։

— Նասօ — Չաս գալկասընտա ճաթօնլըլարտան 30 զապիթ վէ 7 1 3 Նէֆէր էօլիւ՝ վէ 100 զապիթ վէ 3 4 6 0 Նէֆէր Եարէլի տիւշմիւշլէր։ Բուսլարտան 30 զապիթ վէ 8 0 0 Նէֆէր էօլիւ վէ Եաթէլի վար ըմըլ, Գէզա Բուսլար գալմայա մէճպուր օլմալարընտա՝ կէօնա պըրագտըլարը թօրլարըն էքէրիսիինի պօղտըլտան սօնրա թէքը իթմիշլէր։ Շուհալտէ ճաթօնլըլարըն մէգըիւր ֆիթուհաթը պուրտան էվվէլ կէօսթէրիլտիլի գատար րահալը օլմամըլ տիր։

Տ Ա Խ Ի Լ Ի Է

Մէմլէքէթլէրինէ ալտէթ իտէճէք օլտն մաքէթիինալը մուհաճիլլէրէ՝ էօտիւնճ թարլընտա վէ պիւր ֆայիլ 5 սէնէտէն էօտէմէք շարթը իլէ ապճէ թէվզի իթմէք իչիւն, զըրաաթ պանգաթընտան 1,00 0,0 0 0 ֆր. Պուրկար հիւքիւմէթիին իսթիգրազ իտէճէկիինէ տայիլ պիլթ. Եքաղ սուտուր իթմիշ տիր։

— Տիրայէթի իլէ շէօհրէթեալ օլտն վէ Մաքէթիինա գօմիթէսիինի րուշտաթընտան պուլընան Բօրթէսէօր Սթօնան Միլալիլարի Տէն կաղէթաթընտա Ֆէլաւ. Բըրէնտէ գարըլ շէտիտ լիսան իսթիմալ իթմիշ օլմալընտան տօլայը ալտիլէն մէվզըի իճրայա գօնուլան Եէնի զալիօն մուճէպիինճէ՝ թահթը մուհաթէմէյէ ալընմըլ ըտը. կէշէն կիւն մուհաթէմէսի իճրա օլընտալ, Միլալիլարի քի 7 ալ մահպուսիլէթէ մահքիւմ իտիլտի։

— 1898 տէ Իրաւաճքըն մուհարիլի թիւրք հիւքիւմէթիին իտատալը իւզրէ՝ Պուլկարիտտան Օտէսայա իսրաճ օլընտըլը կիւն վարնա իւքէլէսի իւզէրինտէ Մ. Բէթի Տրակուլէֆ վէ բրիտալ վասիլ պէյնիինտէ վուգու պուլան միւճատէլտէ, Մ. Տրակուլէվ վասիլէ՝ պէհապիին՝ «Էսրիօն վէ խալիլի միլլէթ» տէմիշ օլտըլընտան նաշի թահթը մուհաթէմէյէ ալընմըլ ըտը։

Մուհաթէմէի նիհայէթ էվվէլէրի կիւն իճրա օլընտը, Մ. Տրակուլէֆ ալէնէն «Էսրիօն» տէմիշ օլմալը իչիւն 1 կիւն մահպուսիլէթէ վէ 5 ֆրանք ճէզաի նազարիլէյէ մահքիւմ օլընտը, ֆազաթ Մ. Տրակուլէվ իսթիլաթ իտուպ, ալէնէն տէտիլիինի ճիտտէն թէպէյիւն իտէճէք տիր։

Մ Ի Ի Թ Է Ն Է Վ Վ Ի Է

Հապէշ գրալը Մէնէլիքիին ալըր սուրէթտէ խաթթա օլտըլը պիլտիրիլմէքլէ պէրապէր էէէր վէֆաթ իտէր իտէ, պիւր

թաղըմ սէրկէրտէլէր գրալիլէթի էլէ կէչիլմէք իչիւն րէգապէթէ գալգըշարապ մէմալիքի խարապ իտէճէքլէր զանն օլընըյօր։

— Բուս իտարիճիլէ նաղըրր գօնթ Լամատօրֆա խուսուլէթի օլտն բրէնա Տօլօրօղ սօգագտա Լամատօրֆա թէսատիլի իտէրէք իւզէրինէ ալթէլ իթմիշ, ֆազաթ գուրշուս իտապէթ իթմէյուպ գուրթուլմուշ տըր Լամատօրֆա շու ֆէլաթէթտէն գուրթուլտըլը իչիւն էճնէպի էլլիլէրինէ վսայիլ զէվաթը քէրամա զիյաֆէթ քէշիտէ իթտի։

ԱՊՅՆԷԼԷՐԻՄԻՉԷ

Սէնէի հալիլէիին պէլիւնի ալընտա պուլընաղըմըլ իսիլաֆընա օլտաղ՝ էլան ապօնէ պլալիլի կէօնտէրմէյէլէլէր՝ կաղէթանըն հէր պիւր մէսարիֆիլէին օլտըլընը միւշաղէ իտէրէք պիւր թէլիլիլ իչֆայի տէյն լիթէլէրի լճա օլընըր։

Կէշէն 1903 սէնէսիւնէն հիսապուր գալմըլ օլտն, պաղը միւշթէրիլէլիլիլ պու Մայիսի նիհայէթիինէ գատար Հէր Հիւճի պօքէլարըն կէօնտէրմէլի տիրէր։ Պու իսթիլար ճէվապըլ պըրագալը րա Մայիստէն օնրա կաղէթա կէօնտէրիլմէյէք վէ իսթիլէրիինէ օլընտաղ տիր։

ԾՐԻՈՒ ԼՈՒՍԱՆԿԱՐԱՍՈՒՆ

Վաղաքս միկիլ սօպուլճ ըլլալով, «Չար Պօրիս» պօղտային վրայ աղջկանց վաճառանին կից գտնուող լուսանկարչատուն օրօշած եմ ծախել գործիք երով կամ առանց գործիքի։ Բուս շէնքին տարածութիւնն է 6 մէթր լայնութիւնը և 11 երկայնութիւն, Բուր կաղմած երը նոր ու հաստատուն են և կառուցուած քաղաքիսէն բանուկ պողտային վրայ։ Պիտիւնը աղջիկն ըլլալով, հինգ տարուան համար վարձած եմ, վեցամսեայ վճարքով։

Առիթն օգտուիլ ուղղը պէտք է զիմն ուղղակի ինձ։

Կ. Ճըրնիկէան

ՊԱՇՏՈՆ ԿՈՒՋՈՒԻ

Հայերէնի, Պուլկարիլէնի հոգու Եառուտարկան ապաթէլին վարժ և ըստ առնանյի վասանիլի հայ երիտասարդ մը կը փափաքի վաճառատան մը մէջ պաշտօն մը ստանձնել։

Այս յատկութիւններով օժտուած պաշտօնէի մը պէտքը ունեցող վաճառակա՞ք կրնան զիմի խորապրութեանո։

Одговорникъ А. Курбетиянъ
печатница «Враммость» — Варна.

